

Ващенко О. С.

*Студентка кафедри теорії архітектури
Київський національний університет будівництва та архітектури*

a.vashchenko.27@gmail.com

[orcid.org /0000-0003-2796-2755](https://orcid.org/0000-0003-2796-2755)

Хараборська Ю. О.

*Кан. арх., доц. кафедри теорії архітектури
Київський національний університет будівництва та архітектури*

yliia.haraborska52@gmail.com

[orcid.org /0000-0002-0308-1753](https://orcid.org/0000-0002-0308-1753)

ФОРМУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОГО РОБОЧОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ОФІСНИХ ОБ'ЄКТІВ

Анотація. Формування оптимального робочого середовища для офісних об'єктів. На сьогоднішній день основна професійна діяльність людини полягає в різній інтелектуальній творчості - «інтелектуальному виробництві». І протікає цей процес переважно в різних офісних просторах (дослідних, офісних центрах, бізнес-парках), сукупність яких позначена як «офісні об'єкти». В даній статті розглядається формування сучасних офісних споруд і ділового середовища, що спрямовані на організацію руху інформаційних потоків і розвиток нових напрямків знань.

Ключові слова: офісний простір, організація, планування, ергономіка, робоче середовище, багатофункціональність, гнучкість, офісні об'єкти, комфорт.

Formation of optimal work environment for office objects.

Vashchenko O.S., Student of the 6th year of the Department of Architecture Theory, Kyiv National University of Construction and Architecture

Haraborska Y.O., architect, Ph.D., associate professor of the Architecture Theory Department, Kyiv National University of Construction and Architecture.

Abstract. The main professional activity of a person today consists of various intellectual activities involving creativity that is called “intellectual production”. This process takes place mainly in various office spaces (research, office centers, business parks), which are combined in this article as “office objects”. The formation of modern office buildings and the business environment which is aimed at organizing information flows and at developing new areas of knowledge is discussed in the article. The most important condition for the improvement of existing business space system

is the elaboration of a common development strategy, taking into account the urban, organizational, social, artistic, economic and environmental factors. Openness and multi-functionality in the organization of modern "office objects" are important in particular. These characteristics ensure the free development of the business environment and the interaction of information, social and industrial areas. "Office objects" should have the necessary flexibility to ensure the future likely changes and development of business technology. The office environment as an important spatial element of development of the economy of information should maximally stimulate professional contacts, ensure the effectiveness of the company's work, quality of communication between employees and creation of new ideas.

Key words: office space, organization, planning, ergonomics, work environment, multi-functionality, flexibility, office facilities, comfort.

Формирование оптимальной рабочей среды для офисных объектов.

Ващенко О.С., студентка 6 курса кафедры теории архитектуры

Хараборская Ю.О., кандидат архитектуры, доцент кафедры теории архитектуры

Аннотация. На сегодняшний день основная профессиональная деятельность человека состоит в различном интеллектуальном творчестве, «интеллектуальном производстве». И протекает этот процесс в основном в различных офисных пространствах (исследовательских, офисных центрах, бизнес-парках), совокупность которых обозначена как «офисных объектов». В данной статье рассматривается формирование современных офисных зданий и деловой среды, направленных на организацию информационных потоков и развитие новых знаний.

Ключевые слова: офисное пространство, организация, планирование, эргономика, рабочая среда, многофункциональность, гибкость, офисные помещения, комфорт.

Формулювання проблеми. Сучасні офісні об'єкти (в подальшому скорочено ОО) – це нове середовище, що об'єднує багато різних функцій: ділову (в т.ч. дослідницьку), культурно-побутову, освітню, рекреаційну. Принцип багатофункціональності забезпечує зв'язок елементів різнопланового призначення в цілісну структуру офісного середовища, ефективність і стійкість якого базується на взаємозв'язках між складовими елементами. Ключовою метою є створення комфортного мікроклімату, який сприятиме розвитку комунікації між робітниками, підвищенню працездатності спывробытників, стимулюванню новітніх ідей.

Разом зі зміною точки зору на робочий процес змінилося і уявлення про те, яким повинен бути сучасний офіс, з'явилася необхідність в нових способах організації робочого простору, функціонального і комфортного для кожного співробітника і для реалізації основного, на сьогодні, виду діяльності в офісі - роботи з інформацією. Робоче середовище повинно забезпечувати просторову рівноправність співробітників, збереження їх фізичного та психічного здоров'я, безпеку і комфорт, умови для якісної індивідуальної та колективної роботи, розвиток творчих ідей і самореалізації.

Згідно з даними сучасних досліджень, проведених кадровим центром «Юніті», причиною кожного третього звільнення серед офісних службовців (у тому числі керівника середньої та верхньої ланок) є стрес, отриманий на робочому місці. Цікаво, що до причин отримання стресу опитані віднесли не тільки несприятливі професійні фактори своєї робочої діяльності або «внутрішньо офісні» конфлікти, але й недостатньо комфортні умови праці. Люди прагнуть до різноманітності, стимуляції працездатності та творчої думки, усамітнення, спілкування з іншими людьми, відчуття приналежності до суспільства і близькості до природи. Ці потреби можливо реалізувати за рахунок правильно організації робочого простору - різнопланові та багатофункціональні приміщення, що будять ентузіазм в роботі і поєднують в собі зони для індивідуальної і колективної роботи.

На сьогоднішній день близько 80 відсотків офісів не відповідають сучасним вимогам: неефективні комунікаційні зв'язки між ключовими співробітниками і відділами, неефективне розміщення функціональних блоків (робочих зон, зон для переговорів, зберігання документів та ін.), невідповідність організаційній структурі. Також однією з проблем сучасного офісу є несприятлива екологічна атмосфера, низький рівень комфортності та естетичних якостей інтер'єру. Все це негативно впливає на продуктивність роботи співробітників, що призводить до проблем зі здоров'ям і, як результат, зниження економічних показників компанії. Опитування численних офісних працівників показали, що вони готові працювати більше, якби офісні приміщення були більш комфортні і краще пристосовані до свого цільового призначення.

Мета роботи: розглянути існуючі способи поліпшення організації офісного простору і їх вплив на продуктивність роботи.

Виклад основного матеріалу. Всі офісні приміщення являють собою комплекс просторів для різних типів штатної діяльності: індивідуальної (робота з необхідним власним тихим простором для більшої концентрації), і колективної (яка поєднує в собі зони для формального і неформального спілкування групи працівників). Для того щоб отримати оптимальну організацію офісного простору

для роботи як окремо, так і в команді, необхідно підійти до проектування середовища відповідально, творчо і з урахуванням всіх необхідних норм і факторів, що безпосередньо впливають на робочий процес. Важливими завданнями створення ефективних офісних просторів є: слідування технологічним інноваціям і змінам ділових стосунків, забезпечення реорганізації робочих груп, оптимізація робочих зон під робочий процес. Гнучкість і адаптивна здатність офісного простору визначають їх універсальність, що забезпечує швидкі зміни з мінімальними витратами [1]. Принцип гнучкості впливає на формування функціонально-планувальної структури (універсальна модульна планування, мінімізація незмінних функціональних блоків) та інженерні рішення (рівномірний розподіл інформаційних та електричних мереж; відкриті і інтегровані системи контролю; можливість індивідуального налаштування параметрів середовища офісного простору).

Існують два основних композиційних підходи для вирішення офісного простору, це: «Open Space» (відкритий простір) (рис.1) та кабінетно-коридорна система (рис.2). За кабінетно-коридорною системою були оформлені всі державні заклади на просторі СНГ. Такий тип організації найбільш підходить для компаній із лінійно функціональною організацією. Альтернативний варіант – «Open Space» - втілює ідею вільних стосунків у офісі. Така схема організації простору використовується у великих відкритих приміщеннях позбавлених стаціонарних перегородок. Зонування площі офісу на функціональні зони відбувається відповідно до структури компанії, для цього використовуються стаціонарні чи мобільні низькі перегородки, меблі та озеленення. У такого типу організації є ряд переваг. А саме: значно розширюються рамки внутрішньої організації та комунікації, економія простору (збільшення корисної площі), значний економічний ефект через відсутність дверей і зайвих стін.

Рис.1 Open Space

Рис.2 Кабінетна система

Останнім часом в планувальній структурі офісного середовища набуває популярності комбінована організація простору [11]. Розвиток засобів комунікації відображається в збільшенні зон для неформального спілкування і відпочинку. Простір стає більш лояльним і мобільним. Офісне приміщення набуває більшу адаптивну ступінь і гнучкість, здатність змінюватися в залежності від вимог і змін сучасного бізнесу. Також актуальним стає вирішення питань енергоефективності скорочення енергоспоживання, відповідність принципам «зеленого офісу». Інтер'єри стають більш яскравішими і динамічними, з плавними переходами між функціональними зонами. Це дозволяє співробітникам вільно переходити від одного типу поведінки до іншого. Близько 55% загальної площі робочого простору знаходиться в колективному користуванні, а решту місця займають комплекти меблів для індивідуальної роботи співробітників (столи, стільці, стелажі, шухлядки та інше). Сучасний ефективний офісний простір - це середовище, в якому поєднані безліч функцій:

- ділова
- культурно-побутове обслуговування
- освіта
- відпочинок і розваги.

Можливість швидко реагувати на зміни вимог ринку є одним з найважливіших умов успішної діяльності компаній [4].

Одним з безперечно успішних способів поліпшення самопочуття працівників, а отже і підвищення продуктивності їх праці, є використання природних принципів у формуванні простору. Американські дослідники, що працюють в області екологічного консалтингу, говорять про реальних вигоди від використання в дизайні офісів принципів заснованих на біофілії (Термін

запропонований американським вченим, засновником соціобіології Е. Вільсоном в 1984 р. Біофілія - вроджена (спадкова) емоційна установка людини щодо інших живих організмів та природи в цілому, глибока біологічна потреба людини у приєднанні до життя і природи, любов до життя). Близькість до природи - це одна з базових фізіологічних потреб людини. Внесення в інтер'єр комерційного призначення елементів природи, таких як рослини, фіто-стіни, вода, натуральне дерево і камінь, округлі лінії замість жорсткої композиції, створює сприятливі умови роботи співробітників. Зокрема, поліпшуються такі показники як кількість обслужених клієнтів, проданих товарів, пунктуальність у виконанні завдань, отримані дані про зниження захворювань і прогулів.

Все це свідчить про позитивну дію заходів, спрямованих на пробудження у працівників потягу до природи. Вони демонструють істотне зростання працездатності та виразний економічний ефект. Питання образно-художньої виразності істотно впливають на успішність і стійкість, культурну, соціальну, економічну цінність офісу. Принцип художньої та естетичної виразності повинен враховуватися при формуванні всіх офісних просторів. Важливим аспектом художньо-естетичних рішень є ототожнення співробітників з компанією, її напрямком діяльності та метою. Наочна демонстрація корпоративної філософії, цінностей і завдань стає одним з факторів, що визначають успіх організації [9].

Характерним недоліком великої кількості сучасних офісів є високий рівень шуму як зовнішнього так і внутрішнього, який є причиною стресів, підвищення стомлюваності і зниження працездатності персоналу. Для зменшення шумового фону необхідно мінімізувати всі сторонні звуки. Згідно з вимогами діючих норм, рівень шуму в адміністративних будівлях не повинен перевищувати 50дБ. Однак, в безкомпромісних реаліях сьогодення велика кількість офісних вікон виходять на жваві вулиці і рівень шуму може сміливо досягати 80дБ. Цю проблему можливо вирішити а допомогою сучасної звукоізоляції. Для цього застосовують різні технологічні рішення:

- збільшення відстані між склопакетами до 15-20мм
- використання скла різної товщини (що виключає резонансні явища)
- використання багатошарового зовнішнього скла (триплекс)
- використання скла, покритого спеціальною захисною плівкою.

Також якісні вікна значно поліпшують теплоізоляцію офісних приміщень в холодну пору року.

Не можна ігнорувати і шум внутрішнього походження. В офісних просторах слід використовувати обладнання та оргтехніку з низьким рівнем шуму. Користуватись повністю безшумними комп'ютерами, тихими кондиціонерами.

А ось з таким явищем як внутрішні акустичні перешкоди боротися значно легше завдяки перегородкам.

До значних негативних чинників можна також віднести візуальні перешкоди. Німецькими вченими доведено, що протягом робочого часу на візуальні перешкоди людина відволікається в середньому 600 разів на день що становить 40 годин в рік або 5 робочих днів. Відсутність перегородок або використання низьких конструкцій відкриває людину для максимального впливу шуму, візуальних перешкод і випромінювання моніторів. З цим можна боротись використовуючи різновисокі перегородки [1]. Вони дозволяють створити приватність для сконцентрованої роботи та захищають від випромінювання сусідніх моніторів. Такі перегородки, навіть самі високі, не ліквідують шум, але при правильному використанні, застосуванні спеціальних відбиваючих екранів, направляють звукові хвилі до стелі або в проходи, знижуючи вплив акустичних перешкод на людину. Використання спеціальних перфорованих перегородок і фасадів меблів дозволяє погасити частину шумів.

Велику частину робочого часу співробітники, що працюють в офісі, проводять сидячи за робочим столом. Тривала сидяча робота шкідлива для фізіології людини (деформується хребет, травмуються диски, напруга в плечовому поясі). Офісні меблі - це не тільки предмет обстановки, але і засіб продуктивності співробітників, що працюють в офісі. Важливим аспектом в проектуванні офісу є ергономічність робочих місць співробітників. Вона може забезпечити за рік поліпшення фінансових показників діяльності компанії на суму, відповідну 6% їх заробітної плати. Спеціальними дослідженнями доведено, що завдяки дотриманню норм ергономіки заощаджується близько 30% робочого часу і, відповідно, на стільки ж збільшується продуктивність праці.

Для максимального комфорту при роботі в офісі потрібно також враховувати коректне освітлення. Світло повинно потрапляти в усі кути, задля кращого розпізнання найдрібніших деталей зображення та тексту на папері або екрані монітора. Розрізняють два підходи до організації освітлення робочого місця, які можуть комбінуватись: використання прямого і відбитого світла. Для прикладу можуть слугувати офісні світильники, що перекривають простір внизу (пряме світло) і одночасно висвітлюють стелю (відбите світло). Також стають популярні джерела м'якого світла, близького за властивостями до денного. Використовують також локальні світильники на робочих місцях, підсвічування стін, що покращують сприйняття простору, особливо у великих відкритих просторах.

Висновок. Основне завдання проектування робочого простору в офісі - це створення ефективного офісу, який буде працювати на підвищення

продуктивності праці співробітників. Комфорт офісу складається з ергономіки робочого місця і раціонального планування офісного простору в цілому. Планування офісного простору і робочого місця повинно забезпечувати зручний зв'язок між різними відділами і співробітниками, багатофункціональність і гнучкість. Планувальна схема має відповідати корпоративній ідеології і напрямку діяльності компанії, а розташування офісних меблів - поліпшувати процес збору інформації, роботи з документацією. При коректному поєднанні цих факторів при організації робочого місця і всього офісного простору кожен працівник зможе використати весь свій потенціал і отримувати задоволення від роботи.

Література

1. Вычегжанина Н.Ю. Организация офисного пространства как способ повышения продуктивности работы сотрудников. // Дизайн і дизайн і освіта. – Харків. вип.. 1. 2014. С. 14-19.
2. Вартапетова А.Е. Архитектурно-планировочные принципы организации офисных объектов: автореф. дис. На соискание уч. степени канд. Архитектуры: спец. 05.23.21«Архитектура зданий и сооружений. Творческие концепции архитектурной деятельности»/А. Е. Вартапетова. – М.,-2010. – 31 с.
3. Гельфонд, А.Л. Эволюция делового центра /А.Л.Гельфонд. – Архитектура строительство дизайн. 2003. – №1 (29). – С. 15
4. Емельянов, Е.Н. Психология бизнеса. / Е.Н. Емельянов,С.Е. Поварицына. – М.: Армада, 1998. – 511 с.: ил.
5. Классификация офисных зданий [Электронный ресурс] /<http://commercialproperty.ua/references/office.php>
6. Ларо У. Офис Кайдзен: Преобразование офисных операций в стратегическое преимущество./Ларо У. – Минск: ГревцовПаблицер, 2009. – 35 с.
7. Муратов, А. Станет ли офис лучше? / А.Муратов. – Проект Россия. - 2006. № 4(42)- с.48-50.
8. Нойферт Э. Строительное проектирование. / Э.Нойферт.-М., 1991. -391 е.: ил.
9. Пособие по проектированию профессиональных офисов.
10. Электронный ресурс: <https://mebli-bristol.com.ua/blog/sekreti-planuvannja-ofisnogo-primischennja.html>
11. Новіков О.С. Особливості дизайну інтер'єрів офісних приміщень // Теорія та практика дизайну. - 2012. - Вип. 2. - С. 85-91. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tprd_2012_2_18